

розрахунків, удосконалення інформаційної бази, розроблення більш досконалої системи розрахунків.

Список використаних джерел і літератури

1. Parshyn Yu., Parshyna O. Productive resource management and distribution of resources in global companies and corporations under competitiveness support // Structural transformations and problems of information economy formation: Collective monograph. Yunona Publishing, New York, USA, 2018. Pp. 6–13.

2. Parshyna M. Enhancement of the efficiency of regional potential use on the ground of processing of non-structured and fuzzy information // Structural transformations and problems of information economy formation: Collective monograph. Yunona Publishing, New York, USA, 2018. Pp. 55–62.

3. Куссулакос Я., Саріогло В., Терещенко Г. Неофіційна економіка в Україні: вимірювання та оцінка впливу на доходи населення : навч. посіб. К., 2010. 136 с.

Гармаш С. В., старший викладач

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

ОСОБЛИВОСТІ БІЗНЕС-МЕНЕДЖМЕНТУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ЗА ЧАСІВ СИСТЕМНОЇ КРИЗИ (ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ)

«Процес глобалізації, позитивні та негативні явища, пов'язані з цим феноменом, сьогодні є найбільш дискусійними напрямками у сучасній науковій думці. Проблемам глобалізації присвячено багато публікацій, вони є предметом багатьох наукових конференцій та досліджень» [1, с. 313].

Не залишилась осторонь від цього процесу і Україна. Насамперед це – намагання країни відповідати умовам для вступу до Євросоюзу як повноправного партнера. Щодо інтеграції України у європейський простір, то існують певні ризики та істотні проблеми як для нашої країни, так і для Євросоюзу в цілому. У аналітичній доповіді Національного інституту стратегічних досліджень «Системна криза в Україні: передумови, ризики, шляхи подолання» відзначається, що «... характерною рисою системної кризи в Україні є комплексність чинників, що, поступово накопичуючись, зрештою призвели до різкого вибуху суперечностей. Кризовий вибух було спричинено насамперед суспільно-політичними та морально-етичними чинниками. Проте й без відповідного макроекономічного підґрунтя криза, напевно, не мала б такої гостроти, а її наслідки для економіки та суспільства – глибини й ризиковості» [2].

Системна криза, яка стала притаманним явищем усім сферам життя українського суспільства з часів проголошення незалежності, не виникла сама по собі, їй передували певні процеси, а саме: 1) системні проблеми суспільного розвитку України (суспільно-політичні суперечності, втрата суспільної легітимності інститутами влади, системне ігнорування гуманітарного складника в державній політиці та дегуманізація українського суспільства, несформованість загальнодержавного гуманітарного простору, деструктивні зовнішні впливи на гуманітарний простір України, вразливість інформаційної сфери, сучасні особливості суспільної свідомості); 2) проблеми забезпечення національної безпеки і оборони (критичне ослаблення сектору безпеки, кризовий стан сектору оборони держави, криза системи правоохоронних органів); 3) економічні та соціальні суперечності (різке загострення інституційної кризи, деформація економічної політики, загострення суперечності державних фінансів, руйнування бізнес-клімату та інвестиційної привабливості, хронічно низький рівень енергетичної безпеки, недієздатність соціальної політики, суперечності між Центром і

регіонами); 4) проблеми зовнішньополітичної сфери (криза міжнародної системи безпеки, зростання масштабів глобальних і регіональних загроз) [2].

Накопичувалися ці проблеми не один рік і будуть вирішуватися роками при наявності доброї волі як ініціаторів, так і виконавців. Отже, на перше місце виходить людський чинник, який неможливо переоцінити, але й недооцінювати також не слід. Необхідно зробити висновок, що моральний занепад набагато гірший, ніж можливий дефолт. У кожній дії є ініціатор, який повинен нести персональну відповідальність за наслідок своїх рішень. «Розмитість» відповідальності за свої дії на всіх рівнях влади та господарювання призводить не тільки до морального занепаду й стимулювання безладдя та беззаконня, а й до знищення країни [1; 3].

«В такій ситуації зручно списувати все на обставини і зовнішнього ворога, а не на власну некомпетентність та пріоритет індивідуального збагачення. Оскільки в нашій країні поняття «влада», «бізнес» та «кримінал» давно та надовго стали тотожними поняттями, то перш за все, персональну відповідальність повинні нести ті, хто цинічно наживався і продовжує наживатися за рахунок інтересів країни» [3, с. 18]. А оскільки кланова система правління глибоко пустила свої деструктивні коріння як у особистість, так і в суспільство в цілому; як по горизонталі, так і по вертикалі «...усіх гілок влади, то вочевидь що довго ще будуть пхатися різнокаліберні «свинарчуки» до державного ресурсу заради дербану бюджетних коштів, спираючись на мовчазливу і зовсім небезкорисну допомогу силових структур та «кишенькових» судів. Збагачення заради власного збагачення, не зважаючи ні на що та ні на кого, вже давно стало лейтмотивом більшості українського істеблішменту» [4, с. 122].

Україна ще не знала більш цинічної та ганебної поведінки менеджменту країни зі знищення української державності. Касетні скандали з розпродажу державних посад та доказами повної професійної некомпетентності та морального зубожіння можновладців; неприховане лобіювання інтересів олігархату та деструктивне «реформування» цілих галузей задля «розпилу» держбюджету та в інтересах закордонних монополій; планомірне вивільнення території від його населення та відкладена можливість розпродажу української землі юридичним особам; щомісячні недонадходження до держбюджету у середньому до 10 млрд. грн. з-за «схематозу» на митниці та з ПДВ; звільнення з державних посад людей, які намагалися протидіяти корупційним схемам у своїх міністерствах (колишній міністр фінансів Уманський І. І. та колишній міністр охорони здоров'я Ємець І.М.); приватизація об'єктів стратегічного значення та цілеспрямоване доведення їх до банкрутства; ганебне виведення олігархами грошей з країни, яку вони нещадно грабують, у офшори та їхня зацікавленість у продовженні збагачення на крові власного народу (монополізація та непрозорість нового українського «клондайку» – військової економіки).

Сьогодні це все відбувається на тлі загострення політичної, економічної та фінансової кризи із-за пандемії COVID-19. Звісно, світ вже буде іншим, і нам ще прийдеться це осягти, але моральне зубожіння українських можновладців, ментальність яких є злочинно дієвою лише задля поповнення власної кишені, є основою корупційного знищення країни.

Безумовно, великий бізнес понесе серйозні втрати, але вистойть, чого не можна з упевненістю сказати про середній та малий бізнес, в якому було зайнято до карантину приблизно 50% працездатного населення країни. Прогнозоване масове безробіття, інфляція, бідність широких верств населення, планомірне знищення економіки, медицини, освіти та соціальних гарантій зі сторони держави, безумовно, можуть призвести до соціального вибуху.

Щоб запобігти цьому вибуху соціально відповідальному бізнесу вже зараз слід запропонувати дії для збереження країни та запобігти руйнуванню її державності.

Список використаних джерел і літератури

1. Гармаш С. В. Проблеми реформування українського суспільства в умовах глобалізації світової економіки та динамічної невизначеності факторів зовнішнього

середовища / С. В. Гармаш // Дослідження та оптимізація економічних процесів : кол. монографія / ред. О. В. Манойленко. Харків : ТОВ "Щедра садиба плюс", 2014. С. 313-322.

2. Аналітична доповідь «Системна криза в Україні: передумови, ризики, шляхи подолання» [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.niss.gov.ua/public/File/2014_table/Crisis_Ukraine.pdf.

3. Гармаш С. В. Відсутність персональної відповідальності як мотиватор безладдя та беззаконня // Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність : тр. 5-ї Міжнар. наук.-практ. Internet-конф. студ. та молодих вчених, 20 грудня 2014 р. / ред. П. Г. Перерва, Є. М. Строков, О. М. Гуцан. Харків : НТУ "ХПІ", 2014. С. 18–19.

4. Гармаш С. В. Моральний вимір як основна складова виходу України з системної корупційної кризи // Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я = Information technologies: science, engineering, technology, education, health : наук. вид. : тези доп. 27-ї міжнар. наук.-практ. конф. MicroCAD–2019, [15-17 травня 2019 р.] : у 4 ч. Ч. 3 / ред. Є. І. Сокол. Харків : НТУ "ХПІ", 2019. С. 122.

Гирник Л. В., ст. викладач

Східноєвропейський університет економіки і менеджменту

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА В СИСТЕМІ ЗАГРОЗ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

Тіньовий сектор економіки є складовою розвитку будь-якої держави. Тіньові відносини проникають в усі сфери національної економіки, негативно відображаються на процесах виробництва та перерозподілу економіко-фінансових ресурсів, призводять до втрат державного бюджету, є загрозою економічній безпеці.

Термін «тіньова економіка» походить від англ. *black economy, ghost economy, shadow economy*. Незважаючи на активне вивчення науковцями сутності тіньової економіки, єдиного загальноприйнятого визначення поняття «тіньова економіка» не існує, що ускладнює вироблення комплексу заходів подолання негативних наслідків її існування. У багатьох країнах термін «тіньова економіка» не використовується, а вживаються близькі за значенням поняття: «неофіційна економіка», «паралельна економіка», «економіка чорного ринку», «друга економіка», «фіктивна економіка», «підпільна економіка», «неврахована економіка».

За версією Системи Національних Рад (СНР) Організації Об'єднаних Націй (ООН), тіньова економіка – це нелегальна, неврахована, фіктивна, корислива діяльність, спрямована на отримання доходу, приховуваного від офіційної влади будь-яким, навіть кримінальним або протизаконним шляхом.

Структурними складовими тіньової економіки є:

1) «прихована діяльність» – законна економічна діяльність, яка приховується або применшується з метою ухилення від сплати податків;

2) «неформальна діяльність» – діяльність з виробництва продукції в домашніх господарствах, індивідуальними виробниками, яка не реєструється, не підлягає оподаткуванню (приватне перевезення, будівництво, ремонт будинку, дачі та ін.);

3) «нелегальна діяльність» – діяльність, заборонена законом (наркобізнес, проституція, контрабанда, торгівля зброєю, людьми та ін.) [1].

До сфер тіньової економічної діяльності може належати вся легальна економічна діяльність. Найвищий рівень тіньової економічної діяльності притаманний для:

- виробничої та розподільної діяльності;
- інвестиційної діяльності;
- банківської, біржової, страхової діяльності;
- ресурсовидобувної та ресурсорозподільної діяльності;
- сфери надання послуг;
- будь-якої посередницької діяльності [2].